

Na ruch nigdy nie jest za późno

O tym jak ćwiczenia wyrosłe z chińskiej tradycji mogą być pomocne w profilaktyce Alzheimera i innych groźnych chorób XXI wieku

Wyobraźmy sobie mózg jako duży dom w którym domownicy zapalili wszystkie światła, włącznie z tymi na choince. Są one jak tysiące neuronów kontaktujących się i wymieniających między sobą informacje. Co się dzieje, gdy te wszystkie światła zaczynają po kolei gasnąć? Hipokamp, czyli część mózgowia odpowiedzialna za procesy pamięciowe, zanika. Pofałdowana kora mózgowa, która uczestniczy w procesie mowy, zapamiętywania i innych procesach myślowych, wygładza się.

Co wtedy się dzieje? Nasza ukochana babcia, mama czy tato zaczynają nas nie poznawać, zadają wciąż te same pytania, powtarzają znane już historie...Na pewno denerwujemy się, czujemy, że tracimy z nimi kontakt. Ale to jest już efekt procesu, którego symptomy musiały pojawić się już wcześniej. Być może zauważyliśmy nadmierną drażliwość, wahania nastroju, poczucie zagubienia, trudności językowe, utratę pamięci długotrwałej. A po niepowodzeniu na teście pamięci, zalecany – jeszcze nie tak dawno przez internistów – Ginkofar wcale nie pomógł. Warto sobie uświadomić, że w takich oto przypadkach nic nie dzieje się nagle. Mózg ulega destrukcji powoli. Statystycznie przez 5–12 lat od diagnozy. Alzheimera rozpoznanego na czas można odroczyć. Jak to zrobić, jak sobie pomóc?

Czego możemy się obawiać?

W przypadku Alzheimera, mamy do czynienia z chorobą, której przyczyny i rozwój są słabo rozpoznane, a to z kolei uniemożliwia opracowanie skutecznego leku. Trudno w tym przypadku także o terapię, która mogłaby zatrzymać, czy odwrócić postęp choroby. To choroba która budzi lęk przed zanikiem pamięci. Dobiera się co do siódmego mózgu po 65 roku życia. Do 2020 r. zawładnie w Polsce milionem mózgów. A jeśli pomyślimy, że chorzy to najczęściej także ludzie samotni, najczęściej o złym statusie materialnym – a jeśli jest nawet z nimi bliska osoba, to ona też będzie potrzebować wsparcia – to oto mamy skalę wyzwań jakie czekają przed służbą zdrowia i opieką społeczną w naszym kraju. Już teraz wiemy, że w krajach rozwiniętych – a my do nich jeszcze ciągle aspirujemy – choroba należy do najbardziej kosztownych dla społeczeństwa.

Wobec niepokojących faktów i wcale nie lepszych prognoz, uświadomienie sobie, a także pokazanie, jak aktywność fizyczna i ruch, może być pomocna w profilaktyce tej jeszcze wciąż tajemniczej choroby jaką jest Alzheimer, wydaje się ze wszech miar pożądane. Jest to o tyle ważne, że człowiek chce mieć nadzieję. Nie przypadkiem mówimy „nadzieja umiera ostatnia”. Warto zatem abyśmy zrozumieli, nawet gdy pojawiają się problemy zdrowotne i choroby, które psują nam nastrój i powodują zwątpienie, że jednak coś od nas zależy.

Co nauka mówi o aktywności ruchowej

Wiedzę o tym, że niekorzystne procesy można spowolnić, a nawet częściowo odwrócić, za pomocą ćwiczeń ruchowych, przynoszą nam prace badawcze prowadzone w wielu klinikach i ośrodkach naukowych na całym świecie. Znane jest opracowanie naukowe, m.in. zespołu K.I. Ericsona z Uniwersytetu w Pittsburgu. Dowiadujemy się z nich, że zmierzona za pomocą rezonansu magnetycznego objętość hipokampa u zdrowych ludzi maleje wraz z wiekiem. Gdy poproszono, grupę starszych, zdrowych osób o uprawianie pewnych niezbyt wymagających ćwiczeń fizycznych przez kilka miesięcy, zauważono zwiększanie się hipokampa w miarę treningu. Zmianom tym towarzyszyła także poprawa zapamiętywania. Regularna aktywność fizyczna zmienia chemiczne otoczenie mózgu, co w konsekwencji chroni neurony przed uszkodzeniami.

Recepta przychodzi z Dalekiego Wschodu

Bliżej naszego kraju, już rzymski filozof Seneka Młodszy doradzał ruch i ćwiczenia jako metodę na utrzymanie w dobrej kondycji ciała i umysłu. Chińczycy zaś ozdrowieńczą rolę ruchu dostrzegli jeszcze wcześniej i co ważne, z wiernością dla tradycji pielęgnują ją do dzisiaj.

Doktor Joanna Woyciechowska, polska lekarka, specjalistka neurologii pracująca w USA. W 1987 roku założyła Wielodyscyplinarny Program dla Osób ze Stwardnieniem Rozsianym (sclerosis multiplex, w skrócie SM), zwraca uwagę, że w Chinach są specjalne szpitale, w których chroniczne choroby są opanowywane nie przez środki farmaceutyczne, ale poprzez stosowanie ziół oraz grupowych ćwiczeń, takich jak Qigong, Taiji, czy joga.

Ponad dziesięć lat zbieram informacje na temat tych ćwiczeń. W czasie zjazdów dla pracowników zdrowia w USA uczestniczyłam w grupowych ćwiczeniach przy zastosowaniu tych metod. Nigdy nie było mowy o żadnej ideologii. Pisma neurologiczne podkreślają dobroczynny wpływ tai chi na zaburzenia równowagi – częsty objaw chorobowy w SM – pisze Joanna Woyciechowska w książce „SM – jak walczyć o zdrowie z pomocą RW, CUD i WOW”.

Zachęcona fenomenem metody zaczęłam praktykować Qigong z osobami mającymi różne dysfunkcje, nie tylko aparatu ruchu. Widać było poprawę na każdej płaszczyźnie. Zajęcia Qigong'u, praca Ciała, Ducha i

Umysłu, to chwila w której człowiek, bez względu na to czy ma diagnozę, czy jest ograniczony ruchowo czy nie, budzi swoją wewnętrzną Moc. Jest Nauczycielem dla siebie i dla ćwiczących obok – zauważa Joanna Woyciechowska.

Świadomy ruch i oddychanie stymulują także różne obszary mózgowie, które – co potwierdzają badania – przejmują funkcje uszkodzonych fragmentów mózgu. Ćwiczenia te są coraz powszechniej wykorzystywane właśnie w profilaktyce i terapii takich schorzeń jak choroba Alzheimera, Parkinsona czy SM. Ogólne wzmocnienie układu nerwowego, poprawienie dotlenienia mózgu poprzez zwiększenie wydolności płuc i serca, czy też polepszenie poczucia i zachowania równowagi, co jest nie do przecenienia – gdy wiemy jak przykre konsekwencje, zwłaszcza w późniejszym wieku niosą wszelkie upadki – to tylko niektóre z korzyści jakie płyną z ćwiczeń wywodzących swój rodowód ze starej chińskiej tradycji.

Chińska draka w fińskiej dzielnicy, czyli chiński Qigong na osiedlu domków fińskich

Za największą atrakcją Światowego Dnia Choroby Alzheimera odwiedzający festyn na Jazdowie (osiedle domków fińskich) – jak sami mówili – uznali, zorganizowane przez Fundację Dantian, plenerowe warsztaty Qigong'u. Wydaje się, że czegoś takiego jeszcze to piękne miejsce nie widziało. To, co zaproponował Jan Gliński – który naukę taiji quan (czyt. tajczy czuan) i qigong'u (czyt. czigongu) rozpoczął jeszcze w latach 80-tych podczas pracy w Japonii, a od 17 lat doskonali swoje umiejętności pod kierunkiem Ly Chuan Zheng'a, mistrza siódmej generacji szkoły Yang Jia Lao Jia (Starego Stylu Yang) Taiji Quan – było jednym radosnym Qigong Show. Swoją zestaw ćwiczeń zaproponowała również Kaxia Elżbieta Kowalewska, znakomicie przygotowana instruktorka qigong'u i taiji quan, która wiedzę o chińskich systemach pracy z ciałem czerpała także u samych źródeł. Warto było podpatrzeć i nauczyć się nawet tylko wybranych sekwencji ćwiczeń – poznać mechanizm tych charakterystycznych ruchów – z których każde usprawnia funkcjonowanie wybranych narządów wewnętrznych, a jako kompletny zestaw całego organizmu. Ćwiczenia „Osiem kawałków brokatu” zachęcały już swoją nazwą. I tak też było. Wystarczyło popatrzeć na grupę starszych i młodszych, a także wspierających ich wolontariuszy w niebieskich koszulkach i dzielne harcerki, aby przekonać się, że to wciąga. A jeśli takie ćwiczenia miałyby nas przed czymś ochronić, sprawić, że moglibyśmy poczuć się zdrowsi, to co może nas jeszcze powstrzymać?

Qigong i Taiji Quan w Ogrodzie Saskim

Wszyscy ci, którzy chcieliby nauczyć się Qigong'u, a może i czegoś więcej się dowiedzieć – tak, tak, Jan Gliński, Kaxia Elżbieta Kowalewska i Marzena Rostkowska, chętnie dzielą się swoimi doświadczeniami – będą mieli kolejną okazję. Jak dowiedziałem się u źródła, Fundacja Dantian „Energia świadomego ruchu” – po tym co już wiemy, ta nazwa nie może być przypadkowa – organizuje pokaz prostych ćwiczeń energetycznych chińskiego Qigong'u w dniu 5 października (niedziela) w godzinach 11.00 - 16.00, w ramach Międzynarodowego Dnia Osób Starszych w Ogrodzie Saskim. Wydarzeniu patronują Rzecznik Praw Obywatelskich i Prezydent Miasta Warszawy, a partnerem jest Urząd Miasta Stołecznego Warszawy. (SK)

Dodatkowe informacje na stronie www.malibracia.org.pl,
oraz stronie Fundacji Dantian www.fundacjadantian.com